

Grozījumi:

MK 25.04.2017. rīkojums Nr.213 / LV, 84 (5911), 27.04.2017. / Stājas spēkā 25.04.2017.

Ministru kabineta rīkojums Nr.283

Rīgā 2010.gada 21.maijā (prot. Nr.23 36.§)

Par Nacionālo gatavības plānu naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā

1. Pamatojoties uz Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likuma 53.panta pirmo daļu, apstiprināt Nacionālo gatavības plānu naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā (turpmāk – plāns).
2. Par plāna ieviešanas koordināciju ir atbildīgs Valsts vides dienests.
3. Par plānā paredzēto pasākumu izpildi, lai likvidētu naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma sekas jūrā, ir atbildīgi Nacionālo bruņoto spēku Jūras spēki.
4. Nacionālo bruņoto spēku Jūras spēkiem, Valsts vides dienestam, Valsts robežsardzei un Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam līdz 2010.gada 1.septembrim izstrādāt savus rīcības plānus naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā. Valsts vides dienestam, Valsts robežsardzei un Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam rīcības plānus iesniegt Nacionālo bruņoto spēku Jūras spēkiem.
5. Valsts vides dienestam līdz 2010.gada 15.decembrim izstrādāt pasākumu plānu dzīvnieku glābšanai naftas piesārņojuma gadījumā jūrā un krastā. Plānā paredzēt valsts un pašvaldību iestāžu, biedrību un vietējo iedzīvotāju informēšanas pasākumus un iesaistīšanu plāna īstenošanā.
6. Atzīt par spēku zaudējušu Ministru kabineta 2004.gada 31.marta rīkojumu Nr.190 "Par Nacionālo gatavības plānu naftas piesārņojuma gadījumiem jūrā" (Latvijas Vēstnesis, 2004, 52.nr.)

Ministru prezidenta vietā – finanšu ministrs *E.Repše*

Vides ministra vietā – izglītības un zinātnes ministre *T.Kože*

(Ministru kabineta
2010.gada 21.maija
rīkojums Nr. 283)

Nacionālais gatavības plāns naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā

(Plāns grozīts ar MK 25.04.2017. rīkojumu Nr. 213)

Saturs

Plānā lietotie termini

I. Ievads

II. Pasākumi izvirzīto mērķu sasniegšanai un prioritārie pasākumi.

III. Darbības līmeņi

IV. Rīcības pamatnostādnes.

V. Sabiedrības informēšana un attiecības ar plašsaziņas līdzekļiem

VI. Ziņojumi par piesārņojumu.

VII. Vadība un kontrole

VIII. Sakari

IX. Savāktās naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu izvietošana.

X. Piesārņotāja noteikšana un informācijas ievākšana

XI. Operatīvās vienības

XII. Teorētiskās un praktiskās mācības

XIII. Termiņi pasākumu īstenošanai

XIV. Par pasākumu īstenošanu atbildīgās institūcijas.

XV. Plānā ietvertu pasākumu īstenošanā iesaistīto institūciju rīcības atbilstoši to kompetencei

XVI. Prasības par zaudējumu atlīdzību piesārņojuma gadījumā.

XVII. Pārskata sniegšanas un novērtēšanas kārtība.

XVIII. Atskaite par noplūdes stāvokli.

XIX. Finansējums

1.pielikums. Trauksmes kārtība – Darbības līmeņi

2.pielikums. Novērotā piesārņojuma ziņojums par piesārņotājiem un likvidējamām noplūdēm

3.pielikums. Trauksmes un ziņošanas kārtība

4.pielikums. Starptautiskā sadarbība

Plānā lietotie termini

Atbildīgais komandieris (RC) – Nacionālo bruņoto spēku nozīmēta amatpersona, kura īsteno avāriju seku likvidācijas darbu vadību I, II un III darbības līmeņa gadījumā;

Bīstama vai kaitīga viela – jebkura viela, kas nav nafta un kas, iekļūstot jūras vidē, var radīt draudus cilvēka veselībai, kaitēt dzīvajiem resursiem un jūrā dzīvojošiem dzīvniekiem un augiem, postīt rekreācijas zonas vai var būt par šķērslī citai likumīgai jūras izmantošanai;

Dežūrējošā amatpersona (DO) – MRCC Rīga dežūrējošais koordinators, kurš darbojas MRCC Rīga 24 stundas diennaktī;

Iekārtas operators – komersants, kuru licenciāts ir iecēlis, lai tas veiktu naftas nozares darbības jūrā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par oļļudeņražu meklēšanu, izpēti un ieguvī;

Juridiskais padomnieks (LA) – Latvijas Jūras administrācijas norīkots eksperts, kas atbilstoši savai kompetencei sniedz rekomendācijas par administratīva un juridiska rakstura jautājumiem avārijas seku likvidācijas pasākumos, var būt arī Starptautiskās Jūrniecības organizācijas eksperts;

Komandieris notikuma vietā (OSC) – atbildīgā komandiera norīkota persona, kas starptautiskā avāriju seku likvidācijas operācijā īsteno taktisko vadību jūrā un ir tieši pakļauta atbildīgam komandierim vai dežūrējošai amatpersonai. Komandiera notikuma vietā pienākums ir atbilstoši šim plānam vadīt un veikt naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu noplūdes lokalizēšanas un likvidēšanas darbus jūrā. Komandierim notikumu vietā ir pakļauti visi formējumi, kas ieradusies negadījuma vietā jūrā, un nevienam no viņa pakļautībā esošajiem formējumiem vai cilvēkiem nav tiesības iejaukties komandiera notikuma vietā darbībā, atcelt viņa komandas un rīkojumus naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu noplūdes lokalizēšanas un likvidēšanas darbos;

Krasta apsardzes atbildības zona – Nacionālo bruņoto spēku likumā noteikto Jūras spēku pārraudzībā esošo ģeogrāfisko rajonu, kurā Krasta apsardze savas kompetences ietvaros veic ar avāriju seku likvidāciju saistītus pasākumus saskaņā ar šo plānu;

Krīzes vadības padome – koordinē civilmilitāro sadarbību un valsts pārvaldes institūciju operatīvos pasākumus valsts apdraudējuma pārvarēšanai;

Krīzes vadības padomes sekretariāts – nodrošina Krīzes vadības padomes darbu;

Kuģošanas drošības padomnieks (MSA) – Latvijas Jūras administrācijas amatpersona, kas atbilstoši savai kompetencei sniedz rekomendācijas par kuģošanas drošības jautājumiem avārijas seku likvidācijas pasākumos;

Latvijas ūdeņi – Latvijas jurisdikcijā esošie jūras ūdeņi, tai skaitā piekrastes ūdeņi no krasta līnijas līdz bāzes līnijai, ūdeņi no bāzes līnijas līdz teritoriālo ūdeņu ārējai robežai un Latvijas Republikas ekskluzīvā ekonomiskā zona;

Līgumslēdzēja puse – 1992.gada Konvencijas par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību dalībvalsts;

MRCC komiteja – komiteja, kas tiek izveidota pie MRCC Rīga II un III darbības līmeņa gadījumā un darbojas saskaņā ar Nacionālo bruņoto spēku izstrādāto MRCC komitejas darba kārtību;

MRCC komitejas vadītājs – Nacionālo bruņoto spēku norīkots atbildīgais komandieris MRCC komitejas sasaukšanas gadījumā;

MRCC Rīga – Nacionālo bruņoto spēku Jūras spēku Krasta apsardzes Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centrs Rīgā;

Nacionālais komandieris notikuma vietā (NOSC) – atbildīgā komandiera norīkota amatpersona, kas starptautiskā avārijas seku novēršanas operācijā jūrā īsteno nacionālo operatīvo vienību taktisko vadību un darbojas galvenā notikuma vietas komandiera taktiskajā vadībā. Šo posteni izveido tikai starptautisku pasākumu gadījumā;

Nafta – ir nafta jebkādā veidā, ietverot jēlnaftu, degvielu, nosēdumus, naftas atlikumus un rafinētos produktus, kā arī speciāli izstrādājumi, tai skaitā, Orimulsion;

Naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu kraušanas iekārtas – iekārtas un aprīkojums, kas nodrošina naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu iekraušanu kuģošanas līdzeklī vai izkraušanu no tā;

Naftas izpētes un ieguves iekārta – jebkura jūrā nostiprināta, peldoša vai stacionāra iekārta vai konstrukcija, kuru izmanto ogļūdeņražu izpētei un ieguvei vai ogļūdeņražu iekraušanai vai izkraušanai (turpmāk – iekārta);

Negadījums – notikums, tai skaitā smags negadījums saistībā ar iekārtu vai savienoto infrastruktūru jūrā, kas izraisījis vai draud izraisīt naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojumu jūrā;

Operatīvā vienība – speciālistu vadīta grupa, kas spēj patstāvīgi veikt piesārņojuma un tā seku likvidācijas pasākumus, savākt piesārņojumu un īslaicīgi to uzglabāt. Operatīvās vienības strādā komandiera notikuma vietā taktiskajā vadībā. Starptautiskos pasākumos tā strādā sava nacionālā komandiera notikuma vietā vadībā;

Ostas akvatorija – ostas ūdeņi, kas atrodas Ministru kabineta apstiprinātajās ostas robežās;

Ostas pārvaldes atbildības zona – Ministru kabineta apstiprinātā ostas robeža, izņemot ārējo reidu, kurā ostas pārvalde nodrošina ar naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu avāriju seku likvidāciju saistītos pasākumus saskaņā ar ostas darbības plānu neparedzēta piesārņojuma gadījumā;

Pasākums – jebkurš pasākums, kas novērš, samazina vai likvidē piesārņojumu vai arī ļauj kontrolēt to. Šajā kontekstā arī mērķtiecīga bezdarbība ir uzskatāma par pasākumu;

Piesārņojuma gadījums – gadījums vai vienas izcelsmes gadījumu virkne, kā rezultātā ir noplūduši, noplūst vai rada noplūdes draudus nafta, bīstamās vai kaitīgās vielas, kas apdraud jūras vidi vai piekrastes zonu, vai citas Latvijas vai citu Baltijas jūras valstu intereses, un kas nekavējoties prasa veikt pretpasākumus un reaģēt nekavējoties;

Rīcības vadība – nacionālo pasākumu vispārēja koordinācija un kontrole;

Sabiedrisko attiecību amatpersona (PR) – Nacionālo bruņoto spēku amatpersona, kura avāriju seku likvidācijas operācijas laikā darbojas kā kontaktpersona starp MRCC komiteju un plašsaziņas līdzekļiem;

Sakaru koordinators (CCO) – MRCC Rīga amatpersona, kura avāriju seku likvidācijas operācijas laikā nodrošina visu MRCC Rīga sakaru sistēmu darbu;

Sākotnējais ziņojums – trauksmes signāls vai ziņojums, kuru saņem MRCC Rīga dežūrējošā amatpersona;

Taktiskā vadība – operatīvo brigāžu, brigāžu vai vienību veicamo specifisko uzdevumu izpildes vadīšana un pārraudzība pasākumu ietvaros. To attiecīgajās atbildības sfērās piemēro notikuma vietas komandieri, nacionālo notikuma vietas komandieri, galveno notikuma vietas komandieri, krasta komandieri, operatīvo vai citu brigāžu un vienību vadītāji;

Vadošā valsts – 1992.gada Konvencijas par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību dalībvalsts, kuras

reaģēšanas zonā noticis negadījums jūrā un kurai uzticēts uzņemt starptautiskas avārijas seku novēršanas operācijas vadību;

Vides padomnieks (BA) – Valsts vides dienesta norīkota amatpersona, kas II un III darbības līmenī koordinē nepieciešamo vides aizsardzības pasākumu izpildi;

Virsvadības komandieris notikuma vietā (SOSC) – vadošās valsts atbildīgā komandiera iecelta persona, kurai uzticēta starptautiskas avārijas seku likvidācijas operācijas taktiskā vadība atbildīgā komandiera pakļautībā. Virsvadības komandieri notikuma vietā ieceļ tikai starptautisku pasākumu gadījumā.

I. Ievads

Jūras negadījuma dēļ izlijušas naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu noplūdes seku likvidācija tiek organizēta saskaņā ar 1990. gada Starptautisko konvenciju par gatavību, reaģēšanu un sadarbību naftas piesārņojuma gadījumā (turpmāk – OPRC konvencija), 2000. gada Protokolu par gatavību, reaģēšanu un sadarbību piesārņojuma gadījumos ar bīstamām un kaitīgām vielām (turpmāk – OPRC–HNS protokols), 1992. gada Konvenciju par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību (turpmāk – Helsinku konvencija), kā arī Nacionālo gatavības plānu naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā (turpmāk – plāns).

Plāna mērķis ir noteikt kārtību, kādā valsts un pašvaldību iestādes, kuras minētas Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likumā un šajā plānā, rīkosies naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu neparedzētas noplūdes gadījumā jūrā. Plāns nosaka trauksmes izziņošanas, piesārņojuma novērtēšanas, situācijas kontroles, operatīvās vadības un avārijas seku likvidācijas pasākumu secību naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu neparedzētas izplūdes gadījumā. Plāns ir piemērojams jebkuram negadījumam jūrā, kas izraisa vai draud izraisīt piesārņojumu Latvijas ūdeņos ārpus ostu akvatorijām.

Plāns izstrādāts atbilstoši Latvijas normatīvajiem aktiem, Helsinku konvencijai, OPRC konvencijai, OPRC–HNS protokolam, 1973. gada Starptautiskajai konvencijai par piesārņošanas novēršanu no kuģiem un tās 1978. gada Protokolam (turpmāk – MARPOL konvencija), 1969. gada Starptautiskajai konvencijai par iejaukšanās tiesībām atklātā jūrā naftas piesārņojuma gadījumā, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 12. jūnija Direktīvai 2013/30/ES par to darbību drošumu, kas saistītas ar naftas un gāzes nozares darbībām jūrā, un ar kuru groza Direktīvu 2004/35/EK, kas pārņemta ar Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumiem Nr. 805 "Noteikumi par oļūdeņražu meklēšanu, izpēti un ieguvu".

II. Pasākumi izvērto mērķu sasniegšanai un prioritārie pasākumi

1. Ja noticis negadījums, kura rezultātā ir radīts piesārņojums vai piesārņojuma draudi Latvijas ūdeņos, piekrastei vai jebkurām ar ūdeņiem un piekrasti saistītajām interesēm, visas plānā iesaistītās institūcijas nekavējoties veic pasākumus saskaņā ar plānu.

2. Atbilstoši Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likumam Nacionālo bruņoto spēku Jūras spēku flotiles vienības, kas veic krasta apsardzes funkcijas (turpmāk – Krasta apsardze), likvidē kuģu negadījumu un avāriju sekas, jūrā izlijušas naftas un bīstamo vai kaitīgo vielu noplūdes sekas un koordinē ar šo seku likvidāciju saistītos darbus Latvijas ūdeņos.

3. Krasta apsardze izvērto mērķu sasniegšanai veic pasākumus atbilstoši šī plāna IV.sadaļai.

4. Naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu noplūdes seku likvidācija balstās uz konkrēti izstrādātu biotopu izplatības areālu piesaistes modeli atkarībā no šādiem mainīgiem faktoriem:

4.1. piesārņojuma vieta;

4.2. piesārņojuma apjoms un tā nozīmīgums (I, II un III darbības līmenis – atbilstoši šī plāna III.sadaļai);

4.3. piesārņojuma konkrētās ķīmiskās un fizikālās īpašības;

4.4. piesārņojuma plankuma dreifs;

4.5. straumes ātrums un virziens;

4.6. gadalaiks;

4.7. meteoroloģiskie apstākļi;

4.8. materiāltechnisko un cilvēku resursu izvietojums un to transportēšanas iespējas;

4.9. optimālākais veicamo operāciju laika grafiks.

5. Prioritārie pasākumi piesārņojuma tālākas izplatīšanās ierobežošanai ir produktu mehāniska savākšana ar savācējiem vai skimmeriem, norobežojot piesārņojumu ar bonām. Plānojot reaģēšanu uz naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu noplūdēm Valsts vides dienests sastāda jutīgo zonu kartes, balstoties uz tās rīcībā esošo pret piesārņojumu jutīgo Latvijas piekrastes areālu kartēšanas shēmu. Lai nepieļautu īpaši jutīgu jūras un piekrastes rajonu piesārņošanu,

izņēmuma gadījumos, saskaņojot ar Valsts vides dienestu, ir pieļaujama absorbentu vai tādu ķīmisko vielu izmantošana, kuras veicina naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu sadalīšanos un kurām ir veikts starptautisko un reģionālo ekonomisko organizāciju kompetento iestāžu novērtējums par to iedarbību uz Baltijas jūras vidi un cilvēka veselību.

6. Darbības plāns neparedzēta piesārņojuma gadījumā Latvijas ostas akvatorijā pieejams attiecīgās ostas pārvaldē un šo plānu kopijas glabājas MRCC Rīga un Valsts vides dienestā. Darbības plānā iekļaujamās prasības noteiktas Ministru kabineta 2008.gada 5.februāra noteikumos Nr.82 „Tipveida prasības, sagatavojot darbības plānu neparedzētiem piesārņojuma gadījumiem ostās, piestātnēs, piestātņu grupās un naftas vai ķīmisko vielu termināļos”.

7. Krasta apsardzes operatīvās vienības nodrošina gatavību startēt no savām bāzēm 2 stundu laikā no trauksmes signāla saņemšanas brīža. Krasta apsardze sastāda operatīvo vienību, to rīcībā esošā aprīkojuma un izvietojuma vietu sarakstu, kuru iesniedz Valsts vides dienestā saskaņā ar šī plāna XIII.sadaļā minētajiem termiņiem.

III. Darbības līmeņi

8. Pirmais darbības līmenis (turpmāk – I darbības līmenis) ir gatavība un pasākumi pret noplūdēm, kuru sekas iespējams likvidēt ar Jūras spēku rīcībā esošiem resursiem.

9. Otrais darbības līmenis (turpmāk – II darbības līmenis) ir gatavība un pasākumi pret noplūdēm, kuru seku likvidācijai papildus Jūras spēku rīcībā esošiem resursiem nepieciešams piesaistīt citu valsts institūciju, pašvaldību vai komersantu rīcībā esošus resursus.

10. Trešais darbības līmenis (turpmāk – III darbības līmenis) ir gatavība un pasākumi pret noplūdēm, kuru seku likvidācijai papildus Jūras spēku, valsts institūciju, pašvaldību un komersantu rīcībā esošajiem resursiem nepieciešams piesaistīt starptautisko palīdzību.

11. Ārkārtējo situāciju izsludina saskaņā ar Nacionālo drošības likumu.

12. Trauksmes kārtības I, II un III darbības līmeņi noteikti plāna 1.pielikumā.

IV. Rīcības pamatnostādnes

13. Kuģošanas līdzekļu vai iekārtu avārijas gadījumā Nacionālo bruņoto spēku vienības veic avārijas vietas un kuģošanas līdzekļu vai iekārtu norobežošanu ar peldošo aizsargbarjeru – bonām, iepriekš izvērtējot šīs rīcības lietderību MRCC komitejā.

14. Kuģošanas līdzekļa vai iekārtas glābšanas darbus, naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu turpmākas izplūdes novēršanu, kuģošanas līdzekļa noņemšanu no sēkļa un citus ar avāriju saistītos jautājumus MRCC komiteja risina pārrunu ceļā ar avarējušā kuģa kapteini vai iekārtas operatoru, klasifikācijas sabiedrību un apdrošināšanas sabiedrību, ņemot vērā šo organizāciju intereses.

15. Saņemot ziņojumu par naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu noplūdi MRCC Rīga un Valsts vides dienests veic piesārņojuma plankuma dreifa modelēšanu, pēc nepieciešamības sazinoties ar valsts sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. MRCC Rīga rīcībā jābūt informācijai par laika apstākļiem un prognozi vismaz turpmākajām 48 stundām. Krasta apsardzes operatīvajām vienībām uzsākot avāriju seku likvidācijas pasākumus MRCC Rīga personāls vadās pēc piesārņojuma plankuma dreifa modelēšanas rezultātiem, kuri iegūti, ņemot vērā laika apstākļu prognozi.

16. Operatīvajām vienībām veicot avāriju seku likvidāciju vienīgā darba metode ir mehāniska piesārņojuma vākšana. Lēmumu par izņēmuma gadījumiem, kad nepieciešams izmantot citu darba metodi piesārņojuma seku likvidācijai, pieņem Valsts vides dienests.

17. Gadījumos, kad nav iespējams nekavējoties saņemt Valsts vides dienesta atļauju, bet kavēšanās rada draudus cilvēku dzīvībai, par nepieciešamību pielietot nemehānisko piesārņojuma seku likvidācijas metodi nekavējoties ziņo Valsts vides dienestam, pievienojot visu informāciju par esošo situāciju.

18. Visus ziņojumus par novēroto piekrastes zonas piesārņojumu nekavējoties nodod Valsts vides dienestam, ja seku likvidācija jūrā vai gar krasta līniju nav bijusi sekmīga vai, ja jūras piesārņojums nav savlaicīgi pamanīts.

V. Sabiedrības informēšana un attiecības ar plašsaziņas līdzekļiem

19. Atbildīgais komandieris norīko sabiedrisko attiecību amatpersonu, kas atbild par sabiedrības informēšanu, izmantojot plašsaziņas līdzekļus.

20. Sabiedrisko attiecību amatpersonu norīko arī tad, ja gaidāms plašsaziņas līdzekļu intereses pieaugums līdz tādiem apmēriem, ka tas rada traucējumus MRCC Rīga vai MRCC komitejai efektīvi veikt pasākumus, īpaši II un III darbības līmeņa situācijās. Sabiedrisko attiecību amatpersona ir pastāvīgi pieejama plašsaziņas līdzekļiem un informāciju nodod saskaņā ar izziņotu grafiku regulārās preses konferencēs.

21. Naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu noplūdes gadījumos, kas izraisa paaugstinātu interesi plašsaziņas līdzekļos, paziņojumus gatavo un izplata vismaz reizi dienā. Pirms izplatīšanas katru paziņojumu apstiprina atbildīgais

komandieris.

22. III darbības līmeņa gadījumā Nacionālie bruņotie spēki organizē preses konferences un sabiedrisko attiecību amatpersona iekārto preses centru no MRCC komitejas atsevišķā telpā vai ēkā, nodrošinot ar tālruni, faksa un interneta sakariem.

VI. Ziņojumi par piesārņojumu

23. Par ziņojumu novērtēšanu un nodošanu tālāk atbild MRCC Rīga.

24. Naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumos, kas atbilst II un III darbības līmenim, kā arī situācijās, kad ir apdraudētas citu Baltijas jūras piekrastes valstu intereses, MRCC komitejas norīkota MRCC Rīga amatpersona nosūta ziņojumu par piesārņojumu (POLREP) Helsinku komisijas rokasgrāmatā "Par sadarbību jūras piesārņojuma seku likvidācijā" minētajiem Starptautiskajiem sakaru centriem, tai skaitā Eiropas Jūras drošības aģentūrai (EMSA) un Eiropas Komisijas Ārkārtas reaģēšanas koordinācijas centram (*Emergency Response Coordination Centre, ERCC*), izmantojot MRCC Rīga sakaru sistēmu.

25. Pēc ziņojuma saņemšanas MRCC Rīga nepieciešams:

25.1. novērtēt ziņojuma avotu (piemēram, ziņotāja pieredze, kā precīzi nodot redzēto, mēdz būt visai dažāda, kas bieži vien noved pie stāvokļa smaguma pārspīlējumiem);

25.2. ja vajadzīgs, kontaktēties ar ziņotāju tālākai iztaujāšanai;

25.3. pārbaudīt, vai nav saņemts viltus ziņojums;

25.4. pārbaudīt sākotnējo ziņojumu uz vietas un aizpildīt šī plāna 2.pielikumā noteikto ziņojuma veidlapu;

25.5. veikt piesārņojuma monitoringu ar:

25.5.1. aktīviem līdzekļiem – Krasta apsardzes dienesta kuģa nosūtīšana veikt naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu konstatēšanas, monitoringa un koncentrācijas noteikšanu, izmantojot mērierīces;

25.5.2. pasīviem līdzekļiem, – gadījuma novērotājiem (kuģošanas līdzekļiem, lidaparātiem) lūdzot garāmbraucot pievērst uzmanību novērojamajam apgabalam.

26. Ziņošanas kārtība piesārņojuma gadījumā noteikta šī plāna 3.pielikumā. Ziņojumus iedala sākotnējos un precizētajos ziņojumos:

26.1. sākotnējais ziņojums par piesārņojumu, ko sniedz negadījumā iesaistītā kuģa kapteinis, garāmejošs kuģošanas līdzeklis vai jebkura persona, kas konstatē piesārņojumu, ietver šādu informāciju:

26.1.1. piesārņojuma avots, cēlonis, vieta, apjoms;

26.1.2. piesārņojošo vielu tips;

26.1.3. vai noplūde ir apturēta.

26.2. precizētais ziņojums par piesārņojumu, ko sagatavo atbildīgās personas (kuģa kapteinis, iekārtas operatora atbildīgā amatpersona, Nacionālo bruņoto spēku Jūras spēki vai cita operatīvās pārbaudes veicēja atbildīgā amatpersona), ietver šādu informāciju:

26.2.1. noplūdes vieta un laiks;

26.2.2. piesārņojuma avots – kuģošanas līdzekļa vai iekārtas nosaukums, pazīšanas signāls, karogs, kuģošanas līdzekļa vai iekārtas īpašnieks, reģistrācijas osta, kuģa tips un lielums, kravas tips, citu uz kuģošanas līdzekļa esošo piesārņotāju tips, to kopējais daudzums un novietojums;

26.2.3. cita piesārņojuma avota dati;

26.2.4. izplūdušo vielu veids un daudzums;

26.2.5. vai noplūde ir apturēta;

26.2.6. meteoroloģiskie apstākļi (vēja, straumes virziens un ātrums);

26.2.7. piesārņojuma plankuma pārvietošanās;

26.2.8. negadījuma vietā veiktie pasākumi;

26.2.9. kāda papildu palīdzība nepieciešama (piemēram, ārsts, ūdenslīdzēji).

27. Kad kuģošanas līdzeklis vai iekārta ir identificēta kā piesārņotājs, MRCC Rīga sākotnēji par to ievāc šādu informāciju:

27.1. kuģa vārds, valsts piederība un reģistrācijas osta;

27.2. kuģa Starptautiskās Jūniecības organizācijas (IMO) numurs;

27.3. kuģa tips un lielums;

27.4. kuģa bojājumi;

27.5. kravas tips, kopējais daudzums un novietojums;

27.6. degvielas marka un citu uz kuģošanas līdzekļa esošo piesārņojošo vielu tips, kopējais daudzums un izvietojums;

27.7. noplūdušās vielas daudzums;

27.8. noplūdes avota izvietojums uz kuģošanas līdzekļa korpusa, noplūdes laiks un apstākļi (piemēram, vietas, no kurām nafta, bīstama vai kaitīga viela noplūdusi);

27.9. turpmākas noplūdes iespējamības izvērtējums;

27.10. pašreizējie hidrometeoroloģiskie apstākļi jūrā;

27.11. īpašnieka vārds, apdrošinātājs un vietējais aģents;

27.12. sazināšanās iespējas, piemēram, frekvences, pazīšanās signāli.

28. Šī plāna 26. un 27.punktā minētajam līdzīgu informāciju MRCC Rīga ievāc arī gadījumā, ja piesārņotājs nav kuģošanas līdzeklis vai iekārta.

29. MRCC Rīga balstoties uz saņemto informāciju par piesārņojumu, izvērtē rīcībā esošo informāciju par konkrētā piesārņojuma fizikāli ķīmiskajām īpašībām, lai prognozētu notikuma attīstību un veiktu pasākumus. Īpašu uzmanību pievērš kuģošanas līdzekļa degvielas izvietojumam un apjomam.

30. MRCC Rīga veic piesārņojuma turpmākās pārvietošanās prognozi un nosaka piesārņojuma apdraudētās zonas.

31. Ziņojumus ārvalstīm piesārņojuma situācijā, lai brīdinātu, informētu par negadījumu, palīdzības lūgumu un citos gadījumos pēc MRCC komitejas norādījuma sastāda un nosūta MRCC komitejas nozīmēta atbildīgā amatpersona saskaņā ar šī plāna 1.punktu un 4.pielikumu.

VII. Vadība un kontrole

32. Nacionālo bruņoto spēku norīkota amatpersona – atbildīgais komandieris, saņemot ziņojumu par naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu noplūdi, rīkojas saskaņā ar šī plāna 3.pielikumu un ir tieši atbildīgs par jebkura saskaņā ar plānu uzsāktā pasākuma pienācīgu izpildi, līdz ar to ir visu ar plāna izpildi saistīto operāciju vadītājs. Nepieciešamības gadījumā atbildīgais komandieris var pieaicināt ekspertu no jebkuras plāna izpildē iesaistītās institūcijas.

33. Atkarībā no situācijas un darbības līmeņa MRCC Rīga personālu papildina ar amatpersonām, kas iepriekš norīkotas katrā no plāna izpildē iesaistītajām institūcijām:

33.1. sakaru koordinators (CCO);

33.2. juridiskais padomnieks (LA);

33.3. sabiedrisko attiecību amatpersona (PR);

33.4. vides padomnieks (BA);

33.5. kuģošanas drošības padomnieks (MSA);

33.6. Valsts kancelejas juriskonsults (ja objektīvi apstākļi norāda, ka būs nepieciešamība pēc zaudējumu kompensācijas piedziņas).

34. Il darbības līmeņa gadījumā atbildīgā komandiera vadībai un kontrolei tieši pakļaujas komandieris notikuma vietā (OSC), nacionālais komandieris notikuma vietā (NOSC starptautiskos pasākumos), virsvadības komandieris notikuma vietā (SOSC - gadījumā, ja Latvija ir vadošā valsts starptautiskos pasākumos).

35. MRCC Rīga novērtē un nosaka piesārņojuma raksturu, apjomu un iespējamās sekas un nodrošina operatīvās darbības piesārņojuma seku likvidēšanai, atbilstoši Nacionālo bruņoto spēku Jūras spēku izstrādātiem darbu aprakstiem un šī plāna 2.pielikumam. Ja ir skartas vai apdraudētas citas valsts intereses, MRCC Rīga informē šīs

valsts attiecīgos dienestus atbilstoši Starptautisko sakaru centru sarakstam, kas noteikts Helsinku komisijas (HELCOM) Rokasgrāmatā „Par sadarbību jūras piesārņojuma seku likvidācijā” un šī plāna 4.pielikumam.

36. MRCC Rīga darbojas saskaņā ar Ministru kabineta 2003.gada 2.decembra noteikumiem Nr.674 "Noteikumi par cilvēku meklēšanu un glābšanu aviācijas un jūras avārijas gadījumā".

37. MRCC komiteja darbojas saskaņā ar Nacionālo bruņoto spēku izstrādāto MRCC komitejas darba kārtību. Tās galvenais uzdevums ir palīdzēt Krasta apsardzei operatīvos un administratīva rakstura jautājumos īstenot avāriju seku likvidācijas operācijas II un III darbības līmeņa gadījumā. MRCC komitejas vadītāja funkcijas pilda Nacionālo bruņoto spēku nozīmētais atbildīgais komandieris.

38. MRCC komitejas sastāvā ir atbildīgās amatpersonas no Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, Latvijas Jūras administrācijas, Satiksmes ministrijas Jūrmieciņas departamenta, Valsts robežsardzes, Valsts vides dienesta, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Rīgas, Liepājas un Ventspils ostu pārvaldēm, kā arī, ja nepieciešams, tiek piesaistītas amatpersonas no citām ostām un institūcijām noteiktu uzdevumu izpildes nodrošināšanai.

39. Dežurējošās amatpersonas rīcība:

39.1. MRCC Rīga dežurējošā amatpersona pieņem ziņojumus par piesārņojumu ar naftu, bīstamajām vai kaitīgajām vielām 24 stundas diennaktī un atbild par šo ziņojumu tūlītēju nodošanu tālāk atbildīgām komandierim;

39.2. dežurējošā amatpersona strādā ar visiem MRCC Rīga rīcībā esošiem sakaru līdzekļiem, saņem un izplata visus ienākošos paziņojumus, nosūta visus izejošos paziņojumus par piesārņojuma seku likvidācijas darbībām;

39.3. pēc ziņojuma par piesārņojumu saņemšanas un tā izvērtēšanas, dežurējošā amatpersona nekavējoties:

39.3.1. nosūta tuvāko Krasta apsardzes kuģi, citu iespējamo kuģošanas līdzekli vai lidaparātu pārbaudīt šo faktu;

39.3.2. par situāciju ziņo atbildīgajam komandierim vai amatpersonai, kura viņu aizvieto;

39.3.3. nodibina sakarus ar avarējušo kuģošanas līdzekli, iekārtas operatora atbildīgo amatpersonu vai personu, kura ziņojusi par piesārņojuma gadījumu;

39.3.4. pieprasa precizēto ziņojumu no kuģošanas līdzekļa, iekārtas operatora atbildīgās amatpersonas vai lidaparāta, kas nosūtīts saņemtā ziņojuma pārbaudei;

39.3.5. veic sākotnējo piesārņojuma un darbības līmeņa novērtēšanu;

39.3.6. pieprasa no Krasta apsardzes vai cita informācijas avota precizētu informāciju par notikušo piesārņojuma gadījumu;

39.3.7. ja informācija par piesārņojumu apstiprinās, informē atbildīgo komandieri;

39.3.8. ja piesārņojums pēc dežurējošās amatpersonas novērtējuma kvalificējams kā otrā vai trešā darbības līmeņa piesārņojums, izsauc MRCC komitejas vadītāju un pēc viņa norādījuma arī citus MRCC komitejas locekļus;

39.3.9. izsauc plānā iesaistīto institūciju pārstāvjus un informē tos par notikušo piesārņojumu un dod institūcijām konkrētus uzdevumus piesārņojuma likvidācijas uzsākšanai;

39.3.10. sagatavo un nosūta ziņojumu par piesārņojumu (POLREP);

39.3.11. sagatavo un nosūta ziņojumu par bīstamo vai kaitīgu vielu noplūdi;

39.3.12. organizē un koordinē piesārņojuma likvidēšanas darbus līdz atbildīgā komandiera ierašanās brīdim un vadības pārņemšanai;

39.3.13. pēc atbildīgā komandiera rīkojuma izsauc papildus MRCC Rīga personālsastāvu.

40. Atbildīgā komandiera rīcība:

40.1. īsteno avāriju seku likvidācijas darbu vadību I, II un III darbības līmeņa gadījumā;

40.2. saņemot dežurējošās amatpersonas paziņojumu par iespējamo piesārņojumu, nekavējoties ierodas MRCC Rīga un izanalizē pienākušo informāciju, precizē un konkrēti nosaka darbības līmeni;

40.3. veic I darbības līmeņa piesārņojuma likvidēšanas darbus jūrā pēc Helsinku komisijas (HELCOM) Rokasgrāmatas „Par sadarbību jūras piesārņojuma seku likvidācijā” un norīko:

40.3.1. komandieri notikuma vietā (OSC);

40.3.2. atbildīgo amatpersonu par visu darbību un apstākļu reģistrēšanu;

40.3.3. atbildīgo amatpersonu par izdevumu uzskaiti un reģistrāciju;

40.3.4. atbildīgo amatpersonu par atskaites sastādīšanu;

40.3.5. atbildīgo amatpersonu, kura informē sabiedrību un uztur sakarus ar plašsaziņas līdzekļiem;

40.3.6. informē Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu par piesārņojumu vai iespējamo piesārņojumu jūras krastā.

41. II un III darbības līmeņa gadījumā tiek sasaukta MRCC komiteja, kuras vadītājs ir atbildīgais komandieris. Līdz atbildīgā komandiera ierašanās brīdim un vadības pārņemšanai atbildīga par II un III darbības līmeņa seku likvidēšanas darbu vadību ir dežūrējošā amatpersona.

42. MRCC komitejas vadītāja – atbildīgā komandiera rīcība:

42.1. ir atbildīgs par plāna pareizu izpildi, balstoties uz sākotnējo un papildinformāciju par negadījumu;

42.2. atbild par II un III darbības līmeņa operāciju virsvadību un koordināciju kopumā esošo tehnisko iespēju robežās;

42.3. saņemot dežūrējošas amatpersonas paziņojumu par II vai III darbības līmeņa piesārņojumu, atbildīgais komandieris nekavējoties ierodas MRCC Rīga un kopā ar MRCC komiteju izanalizē pienākušo informāciju, precizē un konkrēti nosaka darbības līmeni;

42.4. informē Aizsardzības ministru un Krīzes vadības padomes sekretariātu par nepieciešamību sasaukt Krīzes vadības padomi;

42.5. veic piesārņojuma likvidēšanas darbu vadību II un III darbības līmeņa gadījumā, balstoties uz Helsinku komisijas Rokasgrāmatas „Par sadarbību jūras piesārņojuma seku likvidācijā”, un norīko:

42.5.1. virsvadības komandieri notikuma vietā (SOSC) starptautiskās operācijas vadīšanai;

42.5.2. atbildīgo amatpersonu par visu darbību un apstākļu reģistrēšanu;

42.5.3. atbildīgo amatpersonu par izdevumu uzskaiti un reģistrāciju;

42.5.4. atbildīgo amatpersonu par atskaites sagatavošanu;

42.5.5. atbildīgo amatpersonu, kas informē sabiedrību un uztur sakarus plašsaziņas līdzekļiem;

42.5.6. informē Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu par piesārņojumu jūras krastā;

42.5.7. nepieciešamības gadījumā sabiedrisko attiecību amatpersonu saskaņā ar III.sadaļu;

42.6. atbildīgais komandieris saskaņo ar MRCC komitejas locekļiem piesārņojuma seku likvidācijas pasākumus, kuri iepriekš nav bijuši iekļauti plānā.

43. Kuģošanas drošības padomnieks:

43.1. atbild par priekšlikumu sagatavošanu par operāciju izpildei nepieciešamā seku likvidācijas aprīkojuma veida un apmēru izvēli;

43.2. izvērtē visus no citām Latvijas vai ārvalstu valsts pārvaldes institūcijām, privātā sektora vai fiziskām personām saņemtos priekšlikumus palīdzēt ar aprīkojumu un darbaspēku;

43.3. sagatavo priekšlikumus, kā atslogot piesārņotāju vai potenciālo piesārņotāju no tā kravas vai degvielas;

43.4. atbild par drošību seku likvidācijas pasākumos;

43.5. koordinē rīcības, tehniskos un vides aizsardzības ieteikumus, ko sniedz MRCC komiteja, un nogādā tos atbildīgām komandierim.

44. Sakaru koordinators:

44.1. atbild par pienācīgu un drošu sakaru līniju nodrošināšanu aplūkojamās operācijas vajadzībām MRCC Rīga;

44.2. nodrošina atbilstību pieņemtajiem sakaru plāniem vai organizē papildu sakaru līnijas ar valsts pārvaldes institūcijām un seku likvidācijas vienībām, ja plāni izrādās neatbilstoši negadījuma pasākumu vajadzībām;

44.3. atbild par MRCC Rīga vadības telpas pienācīgu iekārtošanu visā pasākumu īstenošanas gaitā.

45. Sabiedrisko attiecību amatpersona:

45.1. darbojas kā kontaktpersona starp MRCC komiteju un plašsaziņas līdzekļiem;

45.2. sagatavo paziņojumus plašsaziņas līdzekļiem, lai uzturētu plašsaziņas līdzekļu pastāvīgu informētību par stāvokli, un vajadzības gadījumā organizē preses konferences.

46. Komandieris notikuma vietā:

46.1. īsteno visu piesārņojuma seku likvidācijas operāciju taktisko vadību jūrā;

46.2. nodrošina visu atbildīgā komandiera vai MRCC Rīga rīkojumu izpildi un regulāri ziņo MRCC Rīga par situāciju, kā arī pastāvīgi novērtē dažādu seku likvidācijas paņēmienienu lietderību un vajadzības gadījumā piedāvā citu paņēmienienu vai tehnisko līdzekļu iesaistīšanu;

46.3. veicot savus pienākumus, vadās pēc Helsinku komisijas (HELCOM) rokasgrāmatas „Par sadarbību jūras piesārņojuma seku likvidācijā”.

VIII. Sakari

47. Radiosakaru shēma starp izpildorgāniem vienotās seku likvidācijas operācijās Baltijas jūras teritorijā saskaņā ar Helsinku komisijas (HELCOM) rekomendāciju 17/13 noteikta Helsinku komisijas (HELCOM) rokasgrāmatā.

48. Sakari nacionālā līmenī:

48.1. sākotnēji konstatējot piesārņojuma noplūdi, MRCC Rīga pārbauda informācijas patiesīgumu un apkopo nepieciešamo papildinformāciju, izmantojot pieejamos saziņas līdzekļus, frekvences un iesaistīto struktūru izsaukuma signālus;

48.2. MRCC Rīga, pasākuma īstenošanai nodrošinot sakarus, pastāvīgi pilnveido un periodiski pārbauda iepriekš iedzīvotāju plānu vai kādu tā daļu;

48.3. MRCC Rīga tiek aprīkoti ar sakaru līdzekļiem, kuri nodrošina sakarus ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta struktūrvienībām;

48.4. piesārņojuma gadījumā sakarus starptautiskā līmenī nodrošina saskaņā ar šī plāna 4.pielikumu.

49. Par visa veida sakaru nodrošināšanu starptautiskā līmenī piesārņojuma seku likvidācijas laikā atbild MRCC Rīga. Lai nodrošinātu sakaru sistēmu Līgumslēdzēju puses apmainās ar sakaru virsniekiem. Lēmumu par sakaru virsnieku nozīmēšanu un nosūtīšanu pieņem MRCC komiteja.

50. Starptautiskie sakari starp Līgumslēdzējām pusēm:

50.1. formālu ziņojumu, kuru uzdevums ir brīdināt un informēt par negadījumu, lūgt palīdzību, sniegt palīdzību, apstiprināt ziņojumu saņemšanu sagatavo MRCC komiteja. Šādus ziņojumus par piesārņojumu MRCC Rīga nosūta elektroniski vai pa faksu un tie nododami caur katras Līgumslēdzējas puses nacionālo rīcības sakaru centru;

50.2. MRCC Rīga provizoriski pārbauda jebkura oficiāla ziņojuma autentiskumu pēc nosūtošās ierīces atzvana numura, kas uzdrukāts uz ziņojuma. Kad vajadzīga turpmāka pārbaude, tiek izdarīts atzvans vai nosūtīts fakss uz oficiālo sakaru centra numuru;

50.3. steidzamus kontaktus vienlaicīgi nodrošina pa tālruni. Jebkurš jautājums, pieprasījums, lēmums, plāns, mērķis, apsvērumi, pieejamie resursi un iespējas apstiprina ar formālo ziņojumu nekavējoties.

51. Sakari starp Līgumslēdzēju pušu kompetentajām institūcijām un rīcības vadību:

51.1. vadošās valsts kompetentā institūcija un asistējošās valsts kompetentā institūcija sazinās ar rīcības vadību, izmantojot jebkurus šī plāna 52.punktā minētos sakaru līdzekļus, kuri paredzēti šim nolūkam. Visi palīdzībai svarīgie lēmumi tiek apstiprināti ar attiecīgo Līgumslēdzēju pušu kompetentajām institūcijām iepriekš minētajā kārtībā;

51.2. asistējošās valsts sakaru virsnieks, nodrošina sakarus starp savu institūciju un rīcības vadību. Pretējā gadījumā rīcības vadības pienākums ir vismaz reizi dienā sniegt nepieciešamo informāciju.

52. Sakari starp asistējošo valsti un tās operatīvajām grupām - asistējošā valsts sazinās ar savu nacionālo komandieri notikuma vietā un operatīvajām grupām caur saviem sakaru virsniekiem un rīcības vadību, vai tieši, ja vien atrodas pieejamo sakaru līdzekļu uztveršanas zonā. Sakari ar jūras vienībām notiek pa radio MF, HF vai VHF krasta raidītāju diapazonā vai pa mobilo (GSM) vai satelīttālruni.

53. Rīcības vadības, virsvadības komandiera notikuma vietā un gaisa operāciju savstarpējie sakari (I darbības līmenis: no krasta ar darbības vietu):

53.1. rīcības vadību īsteno tā valsts, kuras reaģēšanas reģionā darbība notiek;

53.2. par šo sakaru nodrošināšanu atbild MRCC Rīga. Ja Latvijas Republika ir vadošā valsts MRCC Rīga pienākumos ietilpst nodibināt un uzturēt sakarus starp rīcības vadību, virsvadības komandieri notikuma vietā (SOSC) un operācijā iesaistītajiem lidaparātiem;

53.3. atkarībā no vadošās valsts infrastruktūras un iekšējās organizācijas sakarus uztur:

53.3.1. tieši no rīcības vadības ar virsvadības komandieri notikuma vietā, izmantojot telefaksu, radiotelefonu, internetu, mobilo tālruni vai mobilo telefaksu;

53.3.2. no krasta radiostacijas, izmantojot telefaksu vai telefonu starp rīcības vadību un krasta raidstaciju, kā arī radiotelefonu vai internetu starp krasta raidstaciju un virsvadības komandieri notikuma vietā;

53.4. radiosakaru frekvences starp virsvadības komandieri notikuma vietā un lidojumu koordinatoriem norīko MRCC Rīga;

53.5. tiešiem sakariem savā starpā ar kuģošanas līdzekļiem un ar MRCC Rīga lidaparāti izmanto jūras frekvenču radio. No gaisa iegūtu tālās novērošanas datoruzņēmu no lidaparāta nodod rīcības vadībai un virsvadības komandierim notikuma vietā pa radiotelefonu vai attēlu pārraides sistēmu. Gadījumā, ja lidaparāts nav aprīkots ar jūras frekvenču radio, izmanto Aviācijas glābšanas un koordinācijas centra (ARCC) sakaru sistēmu.

54. Sakari starp virsvadības komandieri notikuma vietā un nacionālo komandieri notikuma vietā (II darbības līmenis: notikuma vietā):

54.1. notiek pa vienu vai vairākiem starptautiskajiem jūras frekvenču radio kanāliem, kurus katrā konkrētajā gadījumā nosaka MRCC Rīga;

54.2. šajā nolūkā kuģošanas līdzeklis, no kura darbojas virsvadības komandieris notikuma vietā vai nacionālais komandieris notikuma vietā, tiek aprīkots ar divām jūras frekvenču stacijām ar 16.kanālu režīmā;

54.3. vadošās valsts pienākumos ietilpst iegūt attiecīgu atļauju no savas nacionālās valsts pārvaldes institūcijas seku likvidācijas pasākumiem jūrā. Šādu atļauju izdod kā vispārēju pilnvarojumu izmantot šīs frekvences seku likvidācijas pasākumu vai mācību laikā vai atļauju izdod atsevišķi katrai seku likvidācijas operācijai vai tās pārbaudīšanai;

54.4. pirmie radiosakari notiek 16.kanālā;

54.5. starp virsvadības komandieri notikuma vietā un nacionālo komandieri notikuma vietā no citām valstīm darba valoda ir angļu.

IX. Savāktās naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu izvietošana

55. Savāktu naftu, bīstamo vai kaitīgo vielu pagaidu izvietošānu jūrā tehnisko iespēju robežās nodrošina Krasta apsardze.

56. Ja pasākumu norises ģeogrāfiskā vieta ir tālu no krasta vai ostas un uzglabāšanas iekārtas pagaidu izvietošānai avāriju seku likvidācijas kuģos nav piemērotas vai tās nav iespējams nogādāt pasākumu norises vietā, par pagaidu izvietošānas līdzekļiem nolīgst tankkuģus, liellaivas naftas produktu transportēšanai, naftas tankuģus asfalta transportēšanai vai citas līdzīgas iekārtas.

57. Tā kā nafta uz ūdens virsmas kļūst viskoza, ir nepieciešams pēc iespējas apgādāt pagaidu izvietošānas tilpnes ar apsildes ierīcēm, lai atvieglotu turpmāko pārkraušanu uz sauszemes transportu.

58. Bīstamās vai kaitīgās vielas izvieto atbilstošās tvertnēs, ņemot vērā vielas īpašības.

59. Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” organizē savāktās krastā naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu transportēšanu, utilizēšanu vai izvietošānu.

X. Piesārņotāja noteikšana un informācijas ievākšana

60. Piesārņotāja noteikšanu un informācijas ievākšanu nodrošina Valsts vides dienests sadarbībā ar Krasta apsardzi.

61. Valsts vides dienests piesārņotāja noteikšanai:

61.1. reģistrē ziņotāja vārdu, uzvārdu, organizāciju, kontakttELEFONU;

61.2. pārbauda saņemto ziņojumu, izmantojot:

61.2.1. lidaparātu;

61.2.2. kuģošanas līdzekli;

61.2.3. citus līdzekļus.

61.3. pārbauda ziņas par piesārņojuma avotu:

61.3.1. uzsāk piesārņotāja identifikāciju;

61.3.2. nosaka piesārņojuma veidu;

61.3.3. noskaidro piesārņojuma apmērus;

61.3.4. uzsāk citu potenciālo piesārņotāju identifikāciju šajā apvidū, ja potenciālā piesārņotāja identifikācija nav devusi pozitīvu rezultātu.

62. Valsts vides dienests organizē informācijas ievākšanu:

62.1. fiksē visus sakarus ar piesārņotāju elektroniski un dokumentāli;

62.2. organizē gaisa novērojumus:

62.2.1. fotografē vai uzņem ar videokameru;

62.2.2. vizuāli novēro un aizpilda šī plāna 2. pielikuma ziņojuma veidlapu;

62.3. noņem naftas produktu paraugus;

62.4. noņem bīstamo vai kaitīgo vielu paraugus;

62.5. apkopo laika prognozi piesārņojuma dreifa aprēķināšanai;

62.6. noformē lietvedības dokumentāciju.

XI. Operatīvās vienības

63. Nacionālais sakaru centrs ir MRCC Rīga.

64. Rīgas, Ventspils un Liepājas ostās bāzējas šādas NBS operatīvās vienības un aprīkojuma noliktavas:

64.1. operatīvā vienība Rīgas ostā – atbildības rajons - Rīgas jūras līcis;

64.2. operatīvā vienība Ventspils ostā – atbildības rajons – Kolka –Užava;

64.3. Liepājas osta – atbildības rajons – Užava-Nida.

XII. Teorētiskās un praktiskās mācības

65. Katra institūcija darbinieku apmācību nodrošina no saviem finanšu resursiem un valsts budžeta finansējamās iestādes tam piešķirtā budžeta līdzekļu ietvaros.

66. Nacionālie bruņotie spēki organizē nacionālā līmeņa mācības reizi trijos gados. Nacionālie bruņotie spēki kopīgi ar Valsts vides dienestu izstrādā programmu nacionālā līmeņa mācību pasākumiem. Mācību laikā izveidotā MRCC komiteja vada apstiprināto programmu izpildi, kuras izstrādātas saskaņā ar Valsts vides dienesta vadlīnijām.

67. Krasta apsardze kopīgi ar Valsts vides dienestu piedalās ikgadējās Helsinku komisijas ietvaros organizētās starptautiskās mācībās un darba grupu sēdēs.

68. MRCC Rīga sagatavo un apstiprina mācību programmas Nacionālo bruņoto spēku vienībām Nacionālo bruņoto spēku komandiera noteiktajā kārtībā.

69. Kuģu kapteiņiem vai operatīvo vienību vadītājiem, kuri ir iepriekš norīkoti piedalīties pasākumu organizācijā, ir pienākums gādāt par to, lai operatīvo vienību darbinieki savas atbildības un kompetences robežās ir apmācīti tādā līmenī, kas nodrošina efektīvu dalību pasākumos.

XXIII. Termiņi pasākumu īstenošanai

70. Katra ostas pārvalde izstrādā darbības plānu neparedzētiem piesārņojuma gadījumiem, atbilstoši Ministru kabineta 2008.gada 9.februāra noteikumiem Nr.82 "Tipveida prasības, sagatavojot darbības plānu neparedzētiem piesārņojuma gadījumiem ostās, piestātnēs, piestātņu grupās un naftas vai ķīmisko vielu termināļos", kuru apstiprina Valsts vides dienests. Apstiprināto plānu kopijas ostu pārvaldes iesniedz MRCC Rīga un Valsts vides dienestā. Izmaiņas vai papildinājumus ostas plānā iesniedz Valsts vides dienestam līdz katra gada 30.decembrim.

71. MRCC komiteja izvieto II un III darbības līmeņa gadījumā MRCC Rīga telpās, nekavējoties pēc atbildīgā komandiera uzaicinājuma. MRCC komiteja darbojas no tās sasaukšanas brīža līdz negadījuma operatīvās daļas

izpildei. Par negadījuma operatīvās daļas pabeigšanu lemj atbildīgais komandieris. Katra no šī plāna 38.punktā minētajām institūcijām līdz 2010.gada 1.jūnijam norīko atbildīgo amatpersonu un tās vietnieku pārstāvēniecībai MRCC komitejā un iesniedz šo personu kontaktinformāciju MRCC Rīga. Norīkotajām personām jābūt sazvanāmām 24 h diennaktī visu gadu.

72. Lai organizētu MRCC komitejas darbu, MRCC Rīga nodrošina telpas ar vismaz septiņām darba vietām, aprīkotas ar datoriem, skaņas un video ieraksta iekārtām, piesārņojuma dreifa aprēķina datorprogrammu, meklēšanas un glābšanas datorprogrammu un attiecīgu biroja tehniku.

73. Saskaņā ar Latvijas normatīvo aktu un Latvijai saistošo starptautisko līgumu prasībām Nacionālo bruņoto spēku vienības, kas saistītas ar nacionālā plāna īstenošanu, nodrošina nepārtrauktu operatīvo gatavību, izpildot šādus kritērijus:

73.1. gatavību pirmās reaģēšanas vienībām atstāt savu bāzi divu stundu laikā pēc avārijas signāla saņemšanas;

73.2. sasniegt jebkuru Latvijas valsts pārziņā esošā reģiona iespējamo izplūdes vietu sešu stundu laikā pēc signāla saņemšanas brīža;

73.3. labi organizētu, atbilstošu un nozīmīgu reaģēšanas pasākumu veikšanu izplūdes vietā, cik ātri vien iespējams, nepārsniedzot 12 stundas;

73.4. laikā ne ilgākā par divām dienām likvidēt piesārņojuma sekas jūrā ar mehānisko savākšanas ierīču palīdzību. Iespējamais noplūdes apjoms tiek noteikts saskaņā ar iespējamo noplūdes risku, kuru reizi 5 gados nosaka Valsts vides dienests;

73.5. 24 stundu laikā pēc precīzas informācijas saņemšanas par izplūdes apjomu nodrošināt pietiekamas un piemērotas uzglabāšanas iespējas savāktajai vai apstrādātajai naftai, kā arī bīstamām un kaitīgām vielām.

XIV. Par pasākumu īstenošanu atbildīgās institūcijas

74. Par pasākumu īstenošanu atbildīgās institūcijas ir:

74.1. Krasta apsardze – nodrošina, koordinē un veic piesārņojuma likvidācijas darbus jūrā;

74.2. Valsts vides dienests – koordinē nacionālā gatavības plāna naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā ieviešanu.

75. Plānā paredzēto pasākumu īstenošanā iesaistītās institūcijas: Krasta apsardze, MRCC Rīga, MRCC komiteja, Aviācijas glābšanas un koordinācijas centrs (ARCC), Latvijas Jūras administrācija, Valsts vides dienests, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Valsts robežsardze, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests, Ventspils brīvostas pārvalde, Rīgas brīvostas pārvalde, Liepājas speciālās ekonomiskās zonas pārvalde, Salacgrīvas ostas pārvalde, Skultes ostas pārvalde, Lielupes ostas pārvalde, Engures ostas pārvalde, Mērsraga ostas pārvalde, Rojas ostas pārvalde, Pāvilostas ostas pārvalde, Latvijas jūras piekrastē esošās pašvaldības.

76. Plānā paredzēto pasākumu īstenošanā iesaistītās institūcijas nodrošina Helsinku komisijas (HELCOM) rekomendāciju izpildi par atbilstošas reaģēšanas jaudas nodrošināšanu un par valsts reaģēšanas jaudu izveidošanu naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu noplūdes gadījumā.

XV. Plānā ietvertu pasākumu īstenošanā iesaistīto institūciju rīcība atbilstoši to kompetencei

77. III darbības līmeņa gadījumā MRCC komitejas vadītājs un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests var ierosināt sasaukt Krīzes vadības padomi Aizsardzības ministram vai Krīzes vadības padomes sekretariāta vadītājam.

78. Nacionālo bruņoto spēku:

78.1. Jūras spēki koordinē un veic cilvēku meklēšanas un glābšanas darbus jūrā, likvidē jūrā notikušo avāriju sekas un piesārņojumu, kā arī piedalās ekoloģiskajā uzraudzībā;

78.2. Jūras spēki nodrošina un koordinē piesārņojuma likvidēšanas operācijas saskaņā ar IV.sadaļu;

78.3. nozīmēta amatpersona pilda atbildīgā komandiera funkcijas;

78.4. Jūras spēki izstrādā MRCC komitejas darba kārtību;

78.5. Krasta apsardze likvidē kuģošanas līdzekļu negadījumu un avāriju sekas, jūrā izlijušas naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu noplūdes sekas un koordinē ar šo seku likvidāciju saistītos darbus Latvijas ūdeņos atbilstoši plānam un operatīvās rīcības plāniem;

78.6. MRCC Rīga izveido valsts pārvaldes institūciju operatīvo telefonu un starptautisko sakaru centru sarakstu, izsūta to iesaistītajām valsts iestādēm un regulāri atjauno;

78.7. Krasta apsardze, veicot naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu avāriju seku likvidāciju, rīkojas atbilstoši starptautiskajiem un Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, MRCC komitejas izstrādātajiem darbu aprakstiem un šim plānam;

78.8. Krasta apsardze, pēc naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu jūrā savākšanas, tos nodod valsts sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” tuvākajā ostā, kas ir aprīkota ar naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu kraušanas iekārtām.

79. Valsts vides dienests:

79.1. veic piesārņojuma apsekošanu, nosaka piesārņojuma apjomu, organizē piesārņojuma monitoringu;

79.2. sadarbībā ar Krasta apsardzi izstrādā jūras piesārņojuma novērošanas no gaisa kārtību, nodrošina tā īstenošanu un veic tehniskā nodrošinājuma pilnveidošanu;

79.3. uztur valsts avāriju likvidācijas sistēmas elektronisko datu bāzi, kurā iekļauj sarakstu ar valsts, ostu pārvalžu un terminālu rīcībā esošo avāriju seku likvidācijas aprīkojumu un saites uz visām iesaistītajām valsts institūcijām;

79.4. piesārņojuma seku likvidācijai nodod atbildīgā komandiera operatīvā pakļautībā savā rīcībā esošos avāriju seku likvidācijas tehniskos līdzekļus;

79.5. veic piesārņojuma gadījuma izmeklēšanu, pierādījumu vākšanu, videi nodarīto zaudējumu aprēķinu un nepieciešamības gadījumā lietas sagatavošanu tiesai;

79.6. sadarbībā ar Krasta apsardzi nodrošina piesārņojuma paraugu ņemšanu un nosūtīšanu uz laboratoriju:

79.6.1. paraugu ņemšanu;

79.6.2. paraugu savākšanai ilgstot ilgāk par dienu, paredz paraugu ņemšanu no izlējuma katru turpmāko dienu;

79.7. nepieciešamības gadījumā atļauj izmantot atbildīgam komandierim ķīmisko vielu (piemēram, disperģentu) piesārņojuma seku likvidācijai;

79.8. apstiprina darbības plānus neparedzēta piesārņojuma gadījumiem ostās, piestātnēs, piestātņu grupās un naftas vai ķīmisko vielu termināļos, kas izstrādāti atbilstoši Ministru kabineta 2008.gada 9.februāra noteikumiem Nr.82 “Tipveida prasības, sagatavojot darbības plānu neparedzētiem piesārņojuma gadījumiem ostās, piestātnēs, piestātņu grupās un naftas vai ķīmisko vielu termināļos” un kontrolē to izpildi saskaņā ar Helsinku komisijas (HELCOM) rekomendācijas prasībām par minimālo naftas noplūdes seku likvidācijas jaudu naftas termināļos.

80. Latvijas Jūras administrācija piesārņojuma gadījumā jūrā darbojas kā eksperts un padomdevējs kuģošanas drošības, negadījumā iesaistītā kuģa apkalpes, pasažieru drošības un kuģa tehniskā stāvokļa novērtēšanas jautājumos un citos ar kuģošanas drošību saistītos jautājumos.

81. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests pēc informācijas par krasta piesārņojumu saņemšanas atbilstoši darbības līmenim organizē pasākumu izpildi atbilstoši attiecīgajiem civilās aizsardzības plāniem.

82. Aviācijas glābšanas un koordinācijas centrs (ARCC) uztur sakarus ar MRCC Rīga un pēc atbildīgā komandiera norādījumiem piesaista aviācijas tehniskos līdzekļus un lidaparātus piesārņojuma novērtēšanai un piesārņojuma seku likvidēšanai.

83. Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests nepieciešamības gadījumā nodrošina neatliekamo medicīnisko palīdzību ārkārtas medicīniskajās situācijās un katastrofās jūrā.

84. Ostu pārvalde kontrolē aizsardzību pret piesārņojumu, nodrošina piesārņojuma seku likvidēšanu ostas pārvaldes atbildības zonā un piedalās piesārņojuma seku likvidēšanā jūrā. II un III darbības līmeņa gadījumā pēc atbildīgā komandiera pieprasījuma, nodod atbildīgā komandiera operatīvā pakļautībā to pārvaldībā esošo kuģošanas līdzekļu un piesārņojuma seku likvidēšanas aprīkojumu un to apkalpojošo personālu, sniedz citu veidu tehnisko nodrošinājumu saskaņā ar šo plānu, tai skaitā pieņem savāktos naftas produktus no operatīvajām vienībām, kā arī organizē ostas komersantu piesaisti naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma likvidēšanai.

85. Latvijas piekrastē esošās pašvaldības II un III darbības līmeņa gadījumā pēc atbildīgā komandiera pieprasījuma piedalās piesārņojuma seku likvidēšanā.

XVI. Prasības par zaudējumu atlīdzību piesārņojuma gadījumā

86. Naftas piesārņojuma izraisīto zaudējumu kompensēšanu veic saskaņā ar Jūras kodeksa XVII nodaļu „Atbildība par naftas izraisīto piesārņojumu”, 1992.gada Starptautisko konvenciju par civilo atbildību par naftas piesārņojuma radītajiem zaudējumiem un 1992.gada Starptautisko konvenciju par Starptautiskā fonda nodibināšanu naftas piesārņojuma radīto zaudējumu kompensācijai (turpmāk – fonda konvencija). Prasību naftas piesārņojuma radīto zaudējumu kompensācijai Starptautiskajam Fondam (turpmāk – IOPC fonds), sagatavo atbilstoši fonda konvencijas rokasgrāmatai.

87. Valsts vides dienests, ja nepieciešams, sniedz metodoloģisku palīdzību personām, kuras iesniedz prasību tiesā par zaudējumu kompensāciju no piesārņojuma izraisītāja kuģošanas līdzekļa vai cita objekta.

88. Prasību par Latvijas Republikai nodarītiem zaudējumiem šī plāna izpratnē iesniedz Valsts kancelejā, saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 5.marta rīkojumu Nr.146 „Par koncepciju "Par valsts interešu pārstāvības mehānisma izveidošanu saistībā ar tiesvedības procesiem"”.

89. Piesārņojuma seku likvidācijas laikā MRCC komitejas vadītājs pieprasa no kuģa kapteiņa, kuģa īpašnieka vai operatora dokumentālu apstiprinājumu par finansiālajām garantijām apmaksāt visus ar avārijas seku likvidāciju saistītos izdevumus, ieskaitot ostas maksas un pakalpojumus, kā arī ostai, videi un trešajām personām radītos zaudējumus.

90. Pēc 89.punktā paredzēto juridisko un finansiālo garantiju saņemšanas no kuģa īpašnieka vai operatora, MRCC komitejas vadītājs kopā ar juridisko padomnieku un citiem MRCC komitejas locekļiem novērtē šo garantiju atbilstību un īstenošanas iespējas.

91. Finansiālās garantijas no kuģa īpašnieka vai operatora var tikt pieņemtas gan bankas pārskaitījuma – depozīta veidā, gan apdrošināšanas kompānijas vai bankas garantijas veidā. Finansiālās garantijas saņēmēja rekvizītus un norēķina kontu nosaka MRCC komitejas vadītājs.

XVII. Pārskata sniegšanas un novērtēšanas kārtība

92. Plāna ieviešanu vērtē atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajiem kritērijiem, gan starptautisko normatīvo aktu kritērijiem (Helsinki konvencijas, OPRC konvencijas, OPRC - HNS protokols), izvērtējot vietēja un starptautiska mēroga ikgadējo mācību rezultātus un faktiski notikušo avārijas noplūžu likvidācijas operāciju efektivitāti.

93. Par plāna izpildes novērtēšanas kritērijiem izmanto attiecību starp faktiski noplūdušo produktu apjomu un seku likvidācijas rezultātā savāktu apjomu, vidē nonākušās un nesavāktās naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu nodarīto kaitējumu, mācību laikā teorētiski aprēķinātu iepriekš minēto rādītāju attiecību, saistot tos ar pasākumu izpildes termiņiem, kas minēti šī plāna XIII.sadaļā.

XVIII. Atskaite par noplūdes stāvokli

94. MRCC Rīga izstrādā pilnu ziņojumu par negadījumu, ņemot vērā visu pasākumu personāla locekļu, komandiera notikumu vietā, kuģu kapteiņu un iekārtas operatora atbildīgās amatpersonas sastādītās atskaites par katru veikto pasākumu saistībā ar to specifiskajām funkcijām.

95. Atskaites iesniedz MRCC Rīga pēc uzticēto pienākumu izpildes vai pēc MRCC Rīga pieprasījuma, kā arī Ministru kabinetā pēc tā pieprasījuma.

XIX. Finansējums

96. Plāna izpildi katra iesaistītā valsts pārvaldes iestāde nodrošina piešķirto valsts budžeta līdzekļu ietvaros.

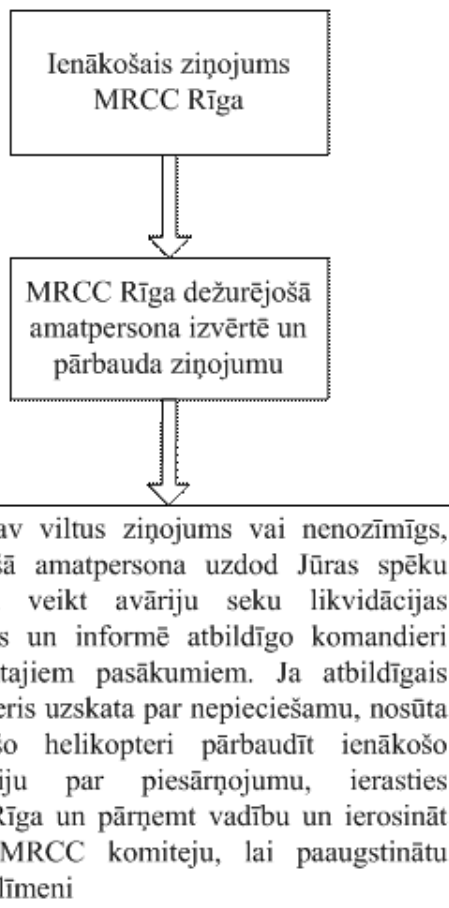
97. Plāna 59. un 78.punkta izpilde Valsts sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” tiek finansēta no valsts budžeta līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem.

Vides ministra vietā – izglītības un zinātnes ministre *T.Koķe*

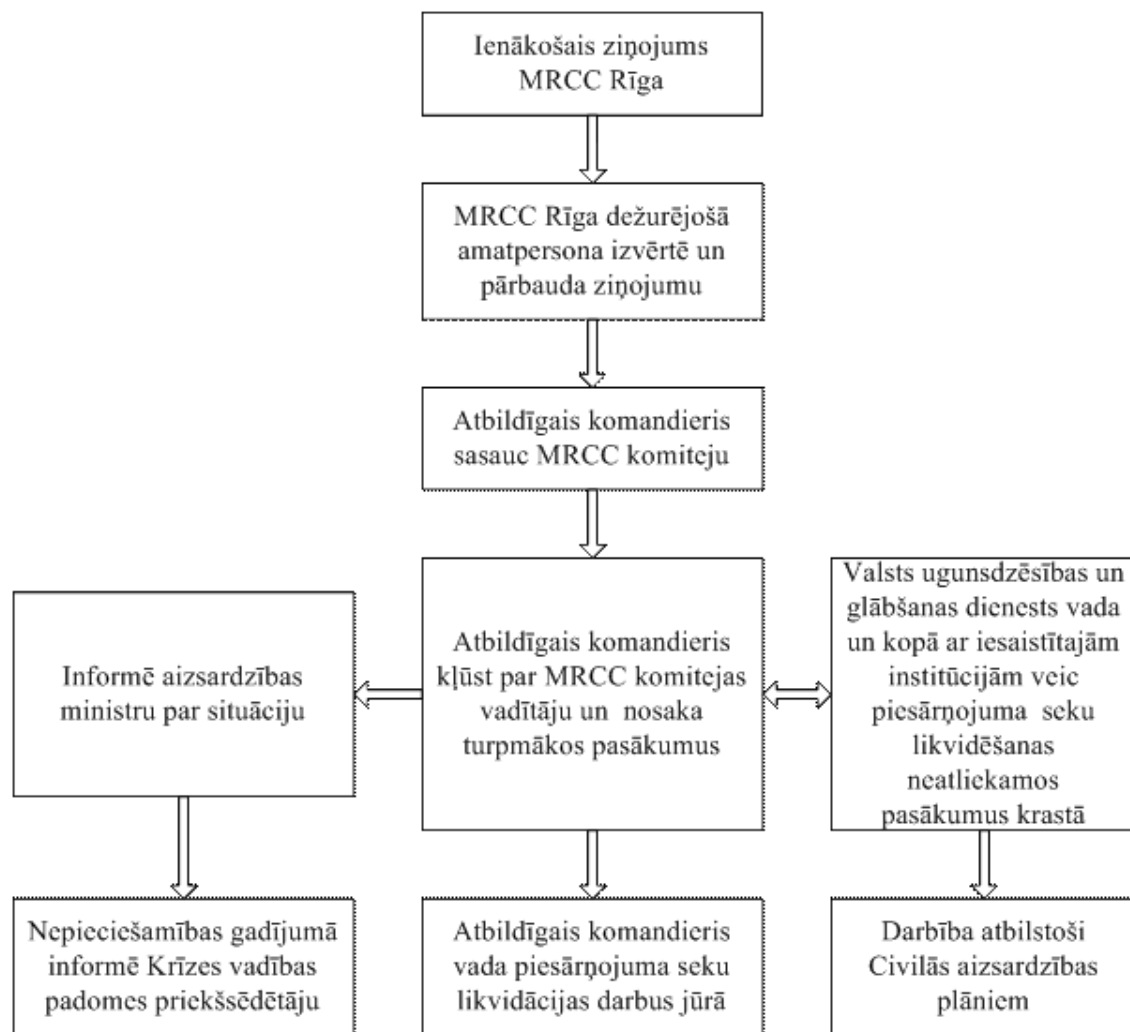
1.pielikums
Nacionālās gatavības plānam naftas, bīstamo vai
kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā

Trauksmes kārtība – darbības līmeņi

1. I darbības līmenis

2. II un III darbības līmenis

Vides ministra vietā – izglītības un zinātnes ministre *T.Koķe*

2. pielikums
Nacionālās gatavības plānam naftas, bīstamo vai
kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā
(Pielikums MK 25.04.2017. rīkojuma Nr. 213 redakcijā)

Novērotā piesārņojuma ziņojums par piesārņotājiem un likvidējamām noplūdēm

1. Valsts _____
2. Dienests _____
3. Datums _____
4. Novērošanas laiks (UTC) _____
5. Piesārņojums: _____
- 5.1. nafta, bīstama vai kaitīga viela _____
- 5.2. ģeogrāfiskās koordinātas _____
- 5.3. atnests no _____
- 5.4. garums (km) _____
- 5.5. platums (km) _____
6. Bīstamās vai kaitīgās vielas veids
(gaistošs, grimstošs, šķīstošs, peldošs) _____
7. Ar naftas produktiem noklātā platība (km²) _____
8. Naftas produktu krāsa atbilstoši 1983. gada Bonnas līguma vadlīnijām par naftas izskata kodu (*Bonn Agreement Oil*) _____

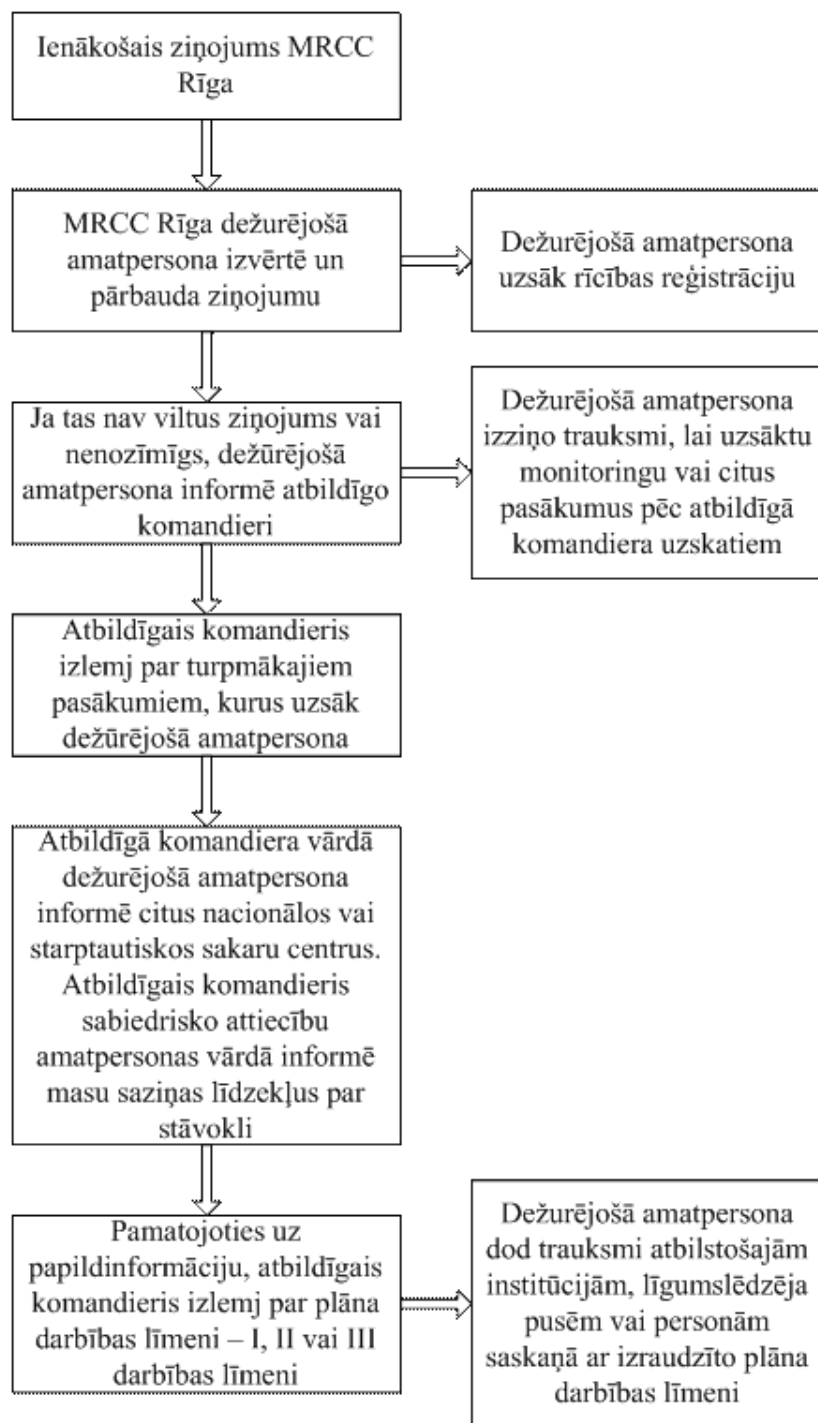
Appearance Code, BAOAC kods) (% plankuma platības):

- 8.1. sudraboti pelēka bez izteiktām krāsainības pazīmēm _____
- 8.2. atspīd varavīksnes krāsās _____
- 8.3. zila vai metāliska _____
- 8.4. brūna ar atsevišķiem melniem plankumiem, kas, ūdenim
vīļojoties, nepārtrūkst _____
- 8.5. tumši brūna, melna _____
9. Piesārņojuma novērtētais daudzums (m³) _____
10. Atklāts (ar attālas novērošanas ierīcēm/vizuāli) _____
11. Vajadzība likvidēt sekas (jā/nē) _____
12. Laikapstākļi:
 - 12.1. vēja virziens _____
 - 12.2. vēja ātrums (mezglos) _____
 - 12.3. vīļņu augstums (metros) _____
 - 12.4. straumes virziens _____
13. Iespējamais piesārņotājs:
 - 13.1. novērota izgāšana (jā/nē) _____
 - 13.2. kuģis, naftas izpētes un ieguves iekārta, t. sk. stacionāra
vai peldoša platforma, cits objekts _____
 - 13.3. nosaukums _____
 - 13.4. valstspiederība _____
 - 13.5. pieraksta osta _____
 - 13.6. virsbūves krāsa _____
 - 13.7. dūmvada marķējums _____
 - 13.8. iegrime _____
 - 13.9. atrašanās vieta _____
 - 13.10. kustības virziens _____
 - 13.11. ātrums _____
14. Uzņemtās fotogrāfijas (jā/nē) _____
15. Radiosakari ar iespējamo piesārņotāju (rezultāti) _____
16. Ierašanās osta _____
17. Citi kuģi apkaimē (nosaukumi) _____
18. Paņemti paraugi (jā/nē) _____
19. Piezīmes, cita informācija _____
20. Novērotāja vārds _____

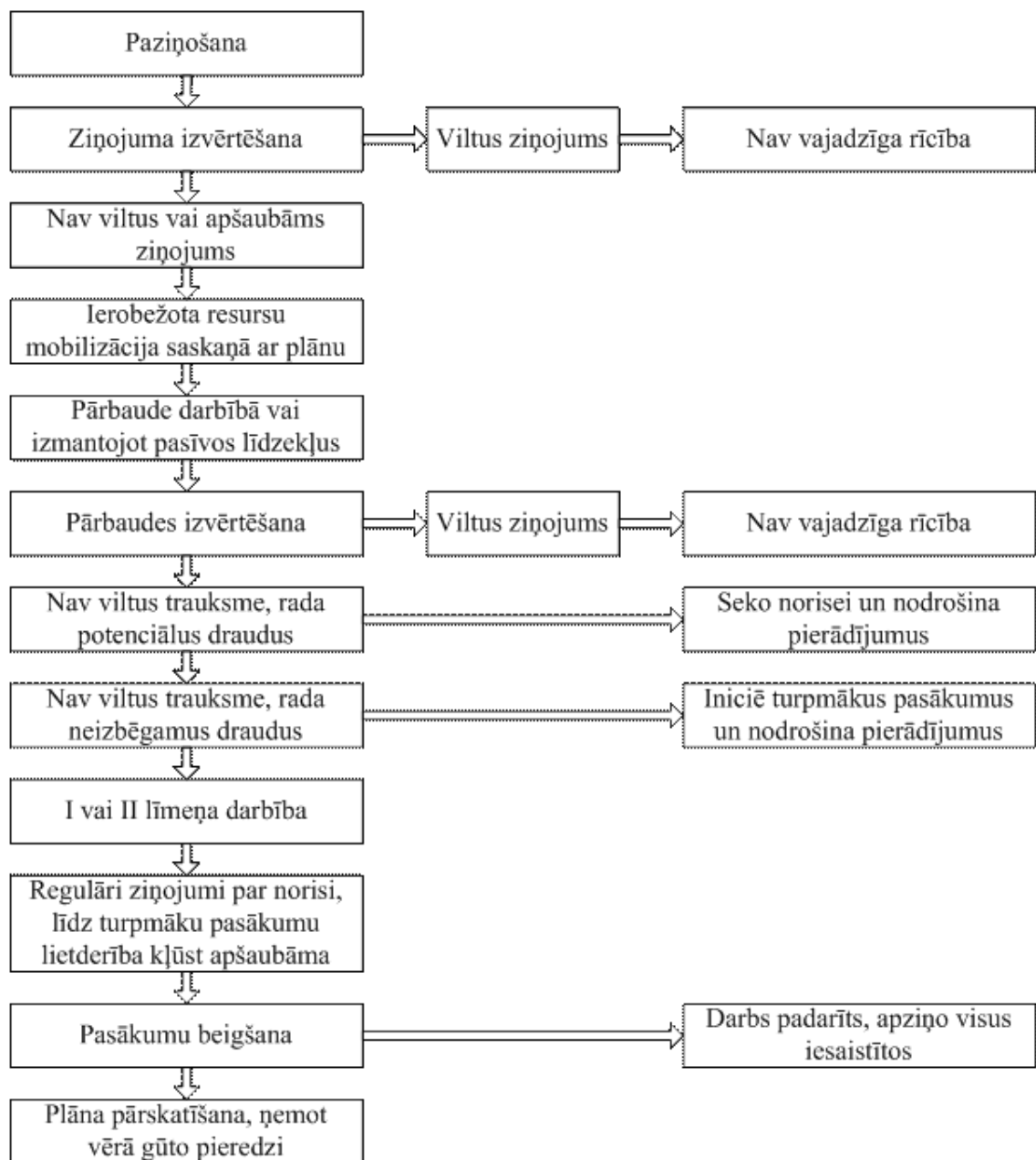
Paraksts _____

3.pielikums
Nacionālās gatavības plānam naftas, bīstamo vai
kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā

Trauksmes un ziņošanas kārtība

Rīcības shēma jūras piesārņojuma gadījumā

Vides ministra vietā – izglītības un zinātnes ministre *T.Koķe*

4.pielikums
Nacionālās gatavības plānam naftas, bīstamo vai
kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā

Starptautiskā sadarbība

(Pielikums MK 25.04.2017. rīkojuma Nr. 213 redakcijā)

1992. gada konvencija "Par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību" (turpmāk – Helsinku konvencija) ir fundamentāls starptautiskas tiesiskas sadarbības pamats starp Baltijas jūras piekrastes valstīm jūras piesārņojuma novēršanā.

Šajā konvencijā un tās rekomendācijās ir noteikti starptautiskās sadarbības noteikumi un procedūras naftas noplūdes pasākumiem Baltijas jūrā, kuri ietverti Helsinku komisijas rokasgrāmatā "Par sadarbību jūras piesārņojuma seku likvidācijā" (*Manual On Co-Operation In Combatting Marine Pollution* (I sējums), *Manual On Co-Operation In Response To Marine Pollution* (II sējums), *Manual On Co-Operation In Response To Pollution Incidents On The Shore* (III sējums)).

– Saskaņā ar Helsinku konvencijas VII pielikuma 1. noteikumu līgumslēdzējas puses uzņemas uzturēt spēju reaģēt uz piesārņojuma gadījumiem, kas apdraud Baltijas jūras vidi. Šai spējai jāietver pienācīgs aprīkojums, kuģi un darbspēks, kas sagatavots darbībai piekrastes ūdeņos, kā arī atklātā jūrā.

– Saskaņā ar Helsinku konvencijas VII pielikuma 4. noteikumu līgumslēdzējām pusēm, cik vien drīz iespējams, divpusēji vai daudzpusēji jāvienojas par tiem Baltijas jūras reģioniem, kuros tām jānodrošina novērošana un jāveic pretpasākumi, tiklīdz noticis piesārņojums vai pastāv nozīmīgi piesārņojuma draudi.

– Saskaņā ar Helsinku konvencijas VII pielikuma 7. noteikumu līgumslēdzējai pusei pēc piesārņojuma gadījuma tās reaģēšanas reģionā jāveic nepieciešamais stāvokļa novērtējums un vajadzīgie pasākumi, lai novērstu vai mīkstinātu potenciālā piesārņojuma sekas. Ja pastāv iespēja, ka noplūdes rezultātā radies naftas, bīstamo un kaitīgu vielu plankums iedreifēs citas līgumslēdzējas puses reaģēšanas reģionā, šī puse bez kavēšanās jāinformē par stāvokli un par vajadzīgajiem pasākumiem.

– Saskaņā ar Helsinku konvencijas VII pielikuma 8. noteikumu līgumslēdzēja puse, kas veic pasākumus jūrā, lai novērstu vai mīkstinātu naftas noplūdes sekas, ir tiesīga prasīt citu līgumslēdzēju pušu palīdzību. Līgumslēdzējas puses pēc labākās gribas sniedz šādu palīdzību. Tās atvieglo naftas noplūdes pasākumos iesaistīto kuģošanas līdzekļu, lidaparātu, personāla, kravas, materiālu un aprīkojuma transportēšanu un pārvietošanos iekšā, ārā un cauri to teritorijām.

Eiropas Jūras drošības aģentūras (EMSA) kuģu palīdzību prasa atbilstoši EMSA vadlīnijās "EMSA Network of Stand-by Oil Spill Response Vessels - User Guide" noteiktajai procedūrai.

Vispārējās rīcības vadības atbildīgā amatpersona ir MRCC komitejas vadītājs. Viņam palīdz sakaru virsnieki no asistējošajām valstīm un nacionālās vai reģionālās sadarbības institūcijas pārstāvis, kurš darbojas kā padomnieks.

Atbildīgā komandiera rīcības vadības un komandstruktūras pakļautībā izveido taktisko komandu notikuma vietā (parasti jūrā kopīgu operāciju gadījumā) un norīko virsvadības komandieri notikuma vietā (SOSC) no vadošās valsts (turpmāk – virsvadības komandieris). Vadošās valsts un asistējošo valstu operatīvo grupu kontingents ir pakļauts katras valsts nacionālajam komandierim notikuma vietā (NOSC) (turpmāk – nacionālais komandieris). Nacionālais komandieris (NOSC) darbojas virsvadības komandiera (SOSC) pakļautībā.

Speciālo vienoto funkciju un atsevišķo vienību vadītāji ir tiešā atbildīgā nacionālā komandiera (NOSC) un virsvadības komandiera (SOSC) pakļautībā. Piemēram, izlūkošanas vai transportlidojumus koordinē rīcības vadība vai speciāls lidojumu koordinators.

Rīcības vadlīnijas

Latvijai kā vadošajai valstij jānodrošina:

- ārzemju palīgvienībām vajadzīgais administratīvais, rīcības un stratēģiskais atbalsts;
- skaidri definēti uzdevumi katrai vienībai, praktiskas sadarbības organizācija starp vienībām no dažādām valstīm;
- visu vienību laba informētība par vispārējo stāvokli;
- cieša saikne ar asistējošo valstu komandstruktūrām, lai vajadzības gadījumā nodrošinātu iespēju ārvalstu palīgvienības nodot nacionālajai komandstruktūrai.

Darbības ziņā patstāvīgām ārvalstu palīgvienībām, cik vien iespējams, jāuzdod katrai savi uzdevumi noteiktos ģeogrāfiskos apvidos. Uzdevumu izpilde jākomandē attiecīgajam nacionālajam komandierim (NOSC), kuram pastāvīgi jāuztur cieši radiosakari ar virsvadības komandieri (SOSC).

Ja nepieciešams, dažādas operatīvās vienības iespējams uz laiku nodot citu nacionālo komandieru (NOSC) rīcībā un pakļautībā.

Ja palīdzību sniedz aprīkojuma vai darbības ziņā nepatstāvīgu vienību formā, tad vadošās valsts rīcības vadība vai taktiskā komanda atbild par šīs vienības vai aprīkojuma integrēšanu seku likvidācijas pasākumos.

Piesārņojumam šķērsojot kaimiņvalsts reaģēšanas reģiona robežu, rīcības vadība un kontrole (t. i., vadošās valsts funkcijas) tiek nodota tai valstij, kuras reaģēšanas reģionā atrodas piesārņojuma pamatmasa.

Rīcības vadības nodošanas laika grafiks jāapspriež abu valstu pārrunās, ņemot vērā vispārējo ainu un visas tās

attīstības ievirzes.

Ieinteresētās valstis nolemj, kāds vienību skaits un aprīkojuma daudzums tiks nodots jaunās vadošās valsts rīcībā un kā tiks turpināti seku likvidācijas pasākumi.

Līgumslēdzēju pušu avārijas gatavības organizācijas pastāvīgi informē cita citu par piesārņojuma gadījumiem, apmēriem un vietu un par veiktajiem pasākumiem un to efektivitāti.

Attiecībā uz darbībām pierobežas apvidos kaimiņvalstis konsultējas, ņemot vērā prioritātes un resursu atbilstību.

Pastāv iespēja, ka ķīmisko reaģentu lietošana skars kaimiņvalstu intereses, tāpēc par šādu ķīmisko vielu izmantošanu tiek pieņemts lēmums tikai tad, kad ņemts vērā kaimiņvalstu viedoklis par to izmantošanu.

Latvija kā vadošā valsts uzsāk noplūdes izmeklēšanu pati savā reaģēšanas reģionā un ziņo par šīs izlūkošanas rezultātiem citām līgumslēdzējām pusēm, kuru reaģēšanas reģions ar to robežojas. Ja plankums izplatās pa diviem vai vairākiem reaģēšanas reģioniem, līgumslēdzēju pušu avārijas organizācijas, kuru reaģēšanas reģionus ietekmē piesārņojums, vienojas par noplūdes apvidus saskaņotu izmeklēšanu, lai izlūkošana nedublētos.

Krasta apsardze, ja nepieciešams, kontaktējas ar ekspertiem no citām valstīm par reaģēšanu uz bīstamo vai kaitīgo vielu savākšanu un transportēšanu (piemēram, Eiropas Jūras drošības aģentūras (EMSA) izveidotajā tīmeklī *MAR-ICE Network*, kur operatīvi var iegūt informāciju no ķīmiskās industrijas ekspertiem par reaģēšanu uz ķīmisko piesārņojumu Eiropas Savienības ūdeņos). EMSA atbalstu lūdz, izmantojot Eiropas Savienības Civilās aizsardzības mehānismu vai tieši, sazinoties ar Eiropas Komisijas Ārkārtas reaģēšanas koordinācijas centru (ERCC).

Sakaru vadlīnijas

Piesārņojuma seku likvidācijas gadījumos, kad tiek iesaistītas divas vai vairākas līgumslēdzējas puses, tās ir tiesīgas norīkot ne vairāk kā divus sakaru virsniekus uz attiecīgajiem par seku likvidācijas pasākumiem atbildīgajiem nacionālajiem centriem.

Sakaru virsnieku apmaiņa nav atkarīga no tā, vai seku likvidācijas operācijas tiek veiktas tikai ar nacionālajiem resursiem vai iesaistot aizdotu aprīkojumu un ar citu līgumslēdzēju pušu cilvēkresursiem.

Sakaru virsniekiem ir tiesības piedalīties sanāsmēs un konferencēs par seku likvidācijas operācijām, ja vien runa nav par šauri iekšējām valsts interesēm.

Sakaru virsnieki, ja aplūkojamais jautājums attiecas uz viņu valsts teritoriju, sanāsmju laikā sniedz ieteikumus un paziņojumus par jautājumiem, kas skar tieši seku likvidāciju, resursu sadalījumu utt.

Uz sakaru virsniekiem attiecas tās pašas diskrēcijas saistības, kas uz paša centra personālu, bet tiem nav ierobežojumu attiecībā uz ziņojumu saturu savām nacionālajām valsts pārvaldes institūcijām.

Sakaru virsniekiem nav administratīvu saistību pret tos uzņēmušo valsti, izņemot tās, ko uzņēmusī valsts izvirzījusi pašai centrāles funkcionēšanai. Sakaru virsniekam pašam jāgādā par savu izmitināšanu, ēdināšanu utt. Sakaru virsniekam iespēju robežās nodrošina pieeju tālrunim un telefaksam. Sakaru virsnieka funkcijas ir divpusējas, lai viņa pārstāvētā valsts spētu informēt par savu viedokli un vēlmēm, īpaši gadījumos, kas prasa vienotu rīcību vai aizdotu aprīkojumu. Šai divkanālu funkcijai ir neatsverama nozīme.

Sakaru virsnieki ar savām nacionālajām valsts pārvaldes institūcijām koordinē izlūkošanas aktivitātes ar lidmašīnām un helikopteriem, novēršot funkciju pārklāšanos.

Ja divas valstis, kuras skāris tas pats piesārņojums, izlemj neizmantojot sakaru virsniekus, tām noteikti jāapmainās ikdienas ziņojumiem.

Virsvadības komandieris (SOSC) un nacionālais komandieris (NOSC) sazinās pēc vajadzības.